

Prop. 94 S (2025–2026)
Kommuneproposisjonen 2027

Kommuneproposisjonen 2027 tegner et tydelig bilde av en kommunesektor under stadig sterkere press. Regjeringen beskriver en framtid preget av økende usikkerhet, mangel på arbeidskraft, flere eldre og store behov for omstilling i hele offentlig sektor. Samtidig understrekes det at kommunene må få større frihet, mindre detaljstyring og mer lokalt handlingsrom. For skolen og oppvekstområdet reiser dette alvorlige spørsmål om hvordan nasjonale ambisjoner faktisk skal kunne gjennomføres i praksis.

Gjennom hele proposisjonen går det en tydelig linje: Ressursene i kommunene må i større grad flyttes dit behovene vokser mest. Regjeringen peker selv på at det må påregnes økt behov for å flytte ressurser mellom tjenesteområder, blant annet fra oppvekst til helse og omsorg. Dette er kanskje det mest alvorlige signalet i hele proposisjonen sett fra skolens ståsted. Når kommunene samtidig møter strammere økonomi, mangel på arbeidskraft og stadig større krav til omstilling, ligger det en betydelig risiko i at skole og oppvekst gradvis blir brukt som salderingsområde for å finansiere andre velferdsoppgaver.

Det er særlig alvorlig fordi regjeringen samtidig har høye ambisjoner for norsk skole. Det snakkes om en mer praktisk skole, mer variasjon i undervisningen, bedre leseferdigheter, tettere oppfølging og flere elever som skal fullføre og komme ut i arbeid. Dette er mål det er bred enighet om. Men disse ambisjonene krever også noe mer enn gode formuleringer i politiske dokumenter. De krever tid, stabile fagmiljøer, mindre grupper, praktiske læringsarenaer og mulighet til å følge opp den enkelte elev.

Det er nettopp her kommuneproposisjonen skaper en tydelig motsetning mellom ambisjon og virkelighet.

For samtidig som skolen skal løse flere oppgaver, varsles det et svært begrenset økonomisk handlingsrom for kommunene etter at demografikostnadene er dekket. Når eldreomsorg og helse vil kreve stadig større deler av budsjettene framover, vil presset på oppvekstsektoren øke. Konsekvensene kan bli større klasser, redusert spesialpedagogisk oppfølging, mindre praktisk undervisning og dårligere tid til relasjonsbygging og forebyggende arbeid.

Det er nettopp det forebyggende arbeidet som burde vært løftet fram som en av samfunnets viktigste investeringer.

For skolen er ikke bare en utdanningsarena. Skolen er den viktigste forebyggende arenaen samfunnet har.

Det er i barnehage og skole man kan:

- fange opp elever tidlig
- hindre utenforskap
- styrke psykisk helse
- bygge grunnleggende ferdigheter
- skape mestring
- forebygge frafall
- gi flere mulighet til å komme ut i arbeid

Når elever mister motivasjon, faller ut av skolen eller ikke opplever mestring tidlig nok, kommer konsekvensene senere i andre deler av samfunnet. Da flyttes kostnadene til NAV, helsevesen, sosialtjenester og andre offentlige støtteordninger. Regningen blir enorm – både menneskelig og økonomisk.

Derfor blir det kortsiktig når oppvekstområdet omtales som et område hvor ressurser kan flyttes bort fra for å håndtere andre utfordringer.

For en sterk fellesskole er noe av det mest samfunnsøkonomisk lønnsomme vi kan investere i.

Hver elev som fullfører utdanning og kommer ut i arbeid representerer ikke bare et menneske som lykkes i eget liv, men også en betydelig besparelse for samfunnet over tid. Forebyggende arbeid i skolen handler derfor ikke om utgifter. Det handler om å redusere framtidige offentlige kostnader. Jo tidligere innsatsen kommer, desto større er gevinsten.

Det er derfor det blir så vanskelig å forstå at skolen skal løpe raskere med stadig mindre handlingsrom. For regjeringen peker samtidig på mangel på arbeidskraft som en av de største utfordringene framover. Da burde investering i skole og oppvekst være blant de viktigste prioriteringene, ikke et område som gradvis bygges ned.

Når staten samtidig ønsker flere i arbeid og færre utenfor, blir det avgjørende å forstå hvilken rolle skolen spiller i hele samfunnsøkonomien. En mer praktisk og variert skole, tettere oppfølging av elever og tidlig innsats er ikke bare gode intensjoner. Det er forebyggende politikk i praksis. Det er tiltak som kan redusere utenforskap, styrke gjennomføring og bidra til at flere mennesker kan delta i arbeidslivet i stedet for å havne utenfor det.

Kommuneproposisjonen viser også hvor alvorlige utfordringene blir framover når antallet eldre øker samtidig som tilgangen på arbeidskraft går ned. Nettopp derfor burde investering i oppvekst sees som en langsiktig løsning på flere av samfunnets største utfordringer. Hvis flere lykkes gjennom skoleløpet og kommer ut i jobb, styrkes også bærekraften i hele velferdsstaten.

Skolenes landsforbund

Skuvllaid riikkalihttu | Skoleforbundet i LO

Det største spørsmålet kommuneproposisjonen egentlig reiser, er derfor hvordan Norge skal lykkes med de store samfunnsmålene framover dersom det forebyggende arbeidet svekkes. Regjeringen ønsker flere i arbeid og færre utenfor. Da må også fellesskolen gis rammer som gjør det mulig å lykkes med nettopp dette oppdraget.

For dersom skolen gradvis bygges ned samtidig som forventningene øker, risikerer vi å flytte regningen til andre deler av samfunnet senere.

Og den regningen blir langt dyrere.

På vegne av Skolenes landsforbund

Bodil Gullseth

2. nestleder Skolenes landsforbund

976 68 399

bg@skolenes.no

Jon Oddvar Holthe

Forbundsleder Skolenes landsforbund

952 75 133

joh@skolenes.no

SKOLENES LANDSFORBUND

Postadresse: Torggata 12, 0181 Oslo

Besøksadresse: Torggata 12 [Folkets hus, hovedinngang]

Telefon +47 99 35 60 60 Org.nr 970533362

E-post skolenes@skolenes.no

skoleneslandsforbund.no